

השבת של רבי נחמן מברסלב

כל מה שמתגדל ומתפאר שם היצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"ט ב, סז)

טוב להגיד ולשיר נַחַ נַחַ נַחַן מְאוֹמֵן לזכות לכל הישועות

שבת יום הכיפורים

... (ויקרא טו, א) בקרבתם לפני ה' ...

יש כלים נפלאים הרבה שנעשין באַמנות נפלא, והכל על ידי חכמת כח המושך וכח המכריח, ומי שבקי באַמנות זה איך לכוון יחד שני הכחות הנ"ל במזג הצריך, אזי נעשים על ידי זה כלים נפלאים שעושין פעולות נפלאות. וכמו-כן בכל אדם יש בחינת כח המושך, שהוא הנפש, וכח המכריח שהוא הגוף; וכשתאווה הגוף או שאר מניעות, שהם מבחינת כח המכריח, מתגברין ביותר עד שמרחיקין את האדם מקדשת נפשו בשרשה, זה בחינת מיתה ממש, רחמנא לצלן; אך כשהשני כחות הנ"ל מתנהגים במשקל הראוי, עד שתמיד הכח המושך מתגבר על הכח המכריח, אך באפן שלא לבטלו לגמרי, כי זה בחינת "בקרבתם לפני ה' וימתו", ועל זה הזהירו את ישראל ביותר בשעת מתן תורה: "פן יהרסו לעלות" וכו', כי העבודה צריך להיות בבחינת "והיחיות רצוא ושוב", ואז אדרבא, זה עיקר החיים, שהוא בחינת חיבור גוף ונפש, ודייקא על ידי חיבור שני כחות אלו ביחד נעשים תקונים נפלאים בכל העולמות על ידי האדם הבעל בחירה המחבר משני הכחות אלו ביחד.

וזה בחינת אכילת ערב יום כפור ותענית יום כפור, בחינת תקון שני הכחות הנ"ל. ועל כן גם ביום כפור, שנכנס הכהן גדול לפני ולפנים, ששם עיקר קדשת שורש כח המושך, אך אף על פי כן היה משנה ומחליף כמה פעמים מבגדי זהב לבגדי לבן וכו', כדי שלא יגביר גם כח המושך ביותר מדי. ואז כשמתנהגין שני הכחות הנ"ל כתקונן, אזי יכול לזכות על ידי תשובה שיתפכו העוונות הנמשכין מכח המכריח לזכיות, שזה בחינת סליחת העוונות של יום כפור, כי דייקא גם על ידי כח המכריח נגמר האַמנות הנפלא של כל התקונים, כשזוכין לתקן בשלמות, עיין פנים (הלכות יום טוב - הלכה ה'), אות א' ד' ה' לפי אוצר היראה - יום הכפורים, אות טד).

... (ויקרא טו, ח) על שני השעירים גורלות ...

ביום כפור, צריכין לשוב בתשובה, שעל ידי זה זוכין לחיים נצחיים שהם בחינת עונה, כמבאר בפנים, ועל ידי זה נתכפרין כל העוונות, שהם בחינת גאות. ועל כן היה צריך הכהן גדול לכנס לפני ולפנים, ששם עיקר הביטול והענוה בתכלית. אבל מחמת שאף על פי כן צריכין ליזהר מענוה פסולה, דהיינו שלא יהיה עצל ורע מזל, שקורין 'שלימזלניק', רק יהיה לו עזות דקדשה במקום שצריכין לעמד נגד המניעות והעיכובים; רק מחמת שיש בזה משקל גדול, כי בקל יכולין לטעות בעניין זה: או בענוה פסולה, או בעזות וגאות דסטרא אחרא, על כן היה צריך להטיל הגורל על שני השעירים, שהם בחינת שני מיני עזות, בחינת שעירי עזים: עזות דקדשה הוא בחינת "גורל אחד לה'", ועזות דסטרא אחרא, שהוא בחינת גאות, עבודה זרה, צריכין לטרדו ולגרשו, בבחינת "וגורל אחד לעזאזל", כי אי אפשר לכוון נקדת האמת בעניין זה רק על ידי גורל שהוא מאת השם לבד, כי רק השם יתברך צריך להיות בעזרו לכוון בזה נקדת האמת לאמת; וכשזוכין לזה, אז הענוה בתכלית השלמות.

ועל כן מתענין ביום כפור, להכניע פגם הגאות הנמשך ממותרות האכילה, גם לתקן בזה פגם אכילת עץ הדעת, שהיה בחינת פגם הגאות והוא שורש כל החטאים, ולזכות על ידי התענית לתכלית שלמות הענוה כנ"ל, שעל ידי זה נתכפרין כל העוונות (הלכות תפלין הלכה ו', אות כג לפי אוצר היראה - יום הכפורים, אות ד').

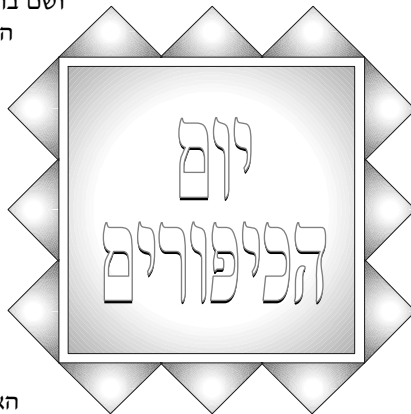
... (ויקרא טו, ל) לטהר אתכם מכל חטאתכם ...

ביום כפור נכנס הכהן גדול לפני ולפנים, מקום נקדת אבן שתיה, שהוא בחינת נקדת האמת, שהוא עיקר קיום העולם ויסודו, שזה בחינת "אבן שתיה שמשם השתת העולם". ועל כן היה עומד שם הארון ולוחות, שהם עיקר נקדת האמת, בחינת תורת אמת. ועל כן שם היה יכול הכהן גדול לטהר את ישראל מעוונותיהם ולהוציאם מהחשך, כי על ידי שמקרבין וממשיכין עצמן לנקדת האמת, אזי האמת מאיר איך לצאת מהחשך של העוונות, ואזי הניצוצות הקדושים רואין את הפתחים שיש בהחשך והסטרא אחרא, ויוצאין על ידי זה מחשך לאור, ואז נתבטלין הסטרא אחרא ונתכפרין כל העוונות (הלכות תנוכה - הלכה ו', אות ב' לפי אוצר היראה - יום הכפורים, אות קו).

... נעילה ...

ביום כפור אנו סותמין עינינו מחזו דהאי עלמא לגמרי, כי פורשין עצמן מאכילה ושתיה ומכל תאוות עולם הזה, ועוסקין רק בתפלה. ואז אנו זוכין להכלל בהתכלית, שהוא בחינת עולם הבא, שאין בו אכילה ושתיה, ושם בהתכלית כלו אחד, כלו טוב, שזה עיקר תקון שלמות התפלה, שתהיה נכללת באחדות אחד, שכשעומד בסוף התפלה יהיה עדיין עומד ומקשר בתבה ראשונה של התפלה. ועל כן ביום כפור אז עיקר שלמות התפלה, ומתפללין בו חמש תפלות.

וזה בחינת תפלת נעילה, שנועלין וסוגרין כל התפלות, שיהיו כלולים באחדות אחד. ועל כן אומרים אחר נעילה "שמעו ישראל וכו' ה' אחד" וכן "ה' הוא האלקים", שכל זה הוא בחינת הביטול אל התכלית, ששם כלו אחד הביטול, משם נמשך הארת התורה, כמבאר בפנים. ועל כן ביום כפור נתנה תורה, היינו הלוחות האחרונות. וזה בחינת הנרות שמדליקין ביום כפור, כנגד הארת התורה שנקראת נר ואור. ועל כן ביום כפור מוחלין כל העוונות, כי שם בבחינת התכלית שכלו טוב כלו אחד, ועל כן ביום כפור נתבטלין כל העוונות ונמתקין כל הדינים (הלכות מצרנות ג', אותיות יב יג לפי אוצר היראה - יום הכפורים, אות קסו).

(ספר ימי מוהרנ"ת [רבי נתן] - סימן מג)

סיפור

אחר כך, הייתי עומד ומצפה שישפר עוד ולא ספר עד ליל שבת קודש ג' ניסן, ואז היה שרוי בצער גדול מחמת שנכדו הילד בן בתו מרת אדל תחיה היה מטל על ערש דוי, רחמנא לצלן, והיה מסכן מאד והיה לו זכרונו לברכה צער גדול מזה, כי בתו הנ"ל היה לה צער גדול בנים הרבה, וכבר נפטרו אצלה כמה בנות רחמנא לצלן, וספר הוא זכרונו לברכה על השלחן תורה נוראה מעניין הצער שלו, אך לא זכיתי לתפסה במח, ובתוך הספור ענה ואמר היכן אנו עומדים בהמעשה. אמרתי: אצל המעשה של יום השלישי. ענה ואמר, ביום השלישי חזר ובא זה שהיה כבד פה וכו' וספר כל המעשה של יום השלישי שמדבר מהרדיפות של הלב שיש לו שני רדיפות וכו' (וזה היה מעט מעניין השיחה של הצער שלו שספר מקודם), וגמר המעשה של יום השלישי, ואחר שאמר שנעשו שמחים, אמר בזה הלשון: זיי האבין א הילוא גיטאן, ואחר כך תכף ספר המעשה של יום הרביעי, מעניין השני צפרים וכו', וגמר המעשה של יום הרביעי, ותכף ומיד הלך מהשלחן כי כבר ברך ברכת המזון קודם שהתחיל לספר כל הנ"ל. אחר כך, ביום ראשון, ספר המעשה של יום החמישי, מעניין מעט מחזיק את המרבה, וביום שלישי ספר המעשה של יום הששי, מעניין רפואת הבת מלכה. ובכל פעם, היה הספור על ידי שספרו לפניו מקודם איזה עניין השיך לזה כנ"ל, ואחר שגמר המעשה של יום הששי ספרו לפניו איזה ספורים מהעולם, ענה ואמר העולם מדברים מהמעשה של יום השביעי אך אף על פי כן, לא ספרה, ולא זכינו לשמעה עוד. ואחר פסח,

אם אתה מאמין סיבולין אקלא
ם קאמין סיבולין אקמן ...

כשנסעתי עמו לאומין, אמר שלא נזכה לשמעה עד שיבוא משיח, כנדפס במקומו שם, עיין שם, ואחר יום שלישי הני"ל ישבנו אצלו עד שבת קודש שהוא שבת הגדול ולא ספר כלל. ובליל שבת הגדול, נפטר הילד הני"ל שהוא נכדו בן בתו הני"ל, ומה שעבר בעניין זרעו הקדושים, אי אפשר לבאר. ותכף במוצאי שבת נסענו לביתנו, וקודם פסח היו אצלו עוד אנשי טפליק וחזרו ושאלו אותו אם יסעו לאומין, לקבוע לו הדירה הני"ל שם, והשיב הן.

עצות ותפילות

(עצות המבוארות – יום הכפורים, ב')

ביום כפור הוא גמר התקון של חותם דקדשה, היינו תקון הברית. היינו שאם אדם עוסק מראש השנה עד יום הכפורים, ביראה, בתשובה ומעשים טובים כראוי, זוכה על ידי כך ביום הכפורים לקדשה גדולה, היינו תקון הברית, שהיא הקדשה הגדולה ביותר. כי על ידי קדשת תקון הברית, אפשר להגיע לכל המדות טובות ומעשים טובים. ועיקר תקון הברית הוא טהרת ותקון המוח והמחשבה. היינו שלא לחשוב מחשבות רעות, הן של נאוף הן של תאוות רעות אחרות, רק תמיד לחשוב מחשבות טובות של יראת השם ואמונה פשוטה בלי שום חכמות וחקירות, כך מבאר הכל בלקוטי הלכות.

מלא רחמים רבים, זכני מעתה לחזר ולבקש ולמצא את כל האבדות שאבדתי מיום היותי על האדמה עד היום הזה. זכני, עזרני מעתה להטרה ולהתקדש בקדשה גדולה בכל השנה כלה, וביותר בימים הנוראים הקדושים האלו מראש השנה עד שמחת תורה, ותזכנו לתשובה שלמה באמת בעשרת ימי תשובה לתקן את כל אשר שחתתי. וזוכה אז לתקן פגם הברית בשלמות באמת, לתקן תקון החותם דקדשה, עד שזוכה ביום הקדוש, ביום צום הכפורים יום גדול ונורא, שבת שבתון, יום מחילת חטא וסליחת עון וכפרת פשע, לגמור בו גמר תקון החותם דקדשה בשלמות.

ותעזרנו ותזכנו לקבל יום צום הכפורים הקדוש והנורא מאד בקדשה ובטהרה גדולה ובשלמות גדול, וזוכה לשוב אז בתשובה שלמה, ולבכות מתוך שמחה וחדוה בשמך הגדול, ולהתוודות לפניך בכל מיני דוויים ולפרט כל חטאתינו ועוונותינו ופשעינו לפניך, ולהתחרט עליהם בחרטה גדולה מעומקא דלבה באמת גמור, ולעזב אותם עזיבה גמורה, ולקבל עלינו באמת ובלב שלם שלא לעשותם עוד בשום אופן ולא נשוב עוד לכסלה, אם אוון פעלנו לא נוסף. ואתה ברחמך הרבים, תמחל ותסלח ותכפר לנו על כל חטאתינו ועוונותינו ופשעינו שחטאנו ושעווינו ושפשענו לפניך. ותתקן ברחמך כל החותמות דקדשה, ותשים אותנו עמך בית-

ישראל "כחותם על לבך כחותם על זרועך". ותחתמו לחיים טובים ארכים ולשלום, לחיים אמתיים, חיים שזוכה לעשות בהם רצונך באמת, ותחתמו בספרן של צדיקים אמתיים (לקוטי תפילות ב' - מתוך תפילה ה').

שיחות

(מר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

אנחנו לא מבינים כלל... אם לא היה המחלוקת על הבעל שם טוב, הבעל שם טוב היה צדיק הדור... אבל רבנו הקדוש זה עניין מיוחד, והעולם לא יודעים מזה, גם כן חסידי ברסלב לא... אפילו לוי יצחק (בנדר), רבנו הקדוש אמר: "לידע ממני, אני סוד מכל העולם! רק רבי נתן, רבי נתן ורבי נפתלי קצת", שני מילים פשוטים, רק רבי נתן, "לידע ממני רק רבי נתן!" רבי נתן... יכולים לפרש ככה: "לידע ממני היא רק רבי נתן, ונפתלי, רבנו הקדוש לא אומר על נפתלי, רק נתן, נפתלי קצת, רבי נתן יודע, ורבי נפתלי יודע קצת", ויכולים לומר על שניהם קצת, רק נתן ונפתלי, נתן ונפתלי קצת, שניהם קצת, ושניהם אמת, ורבי נתן, מה שידע רבי נתן, לא השיג רבי נפתלי... רבי נתן היה יהושוע, משה ויהושוע, וזה עניין מיוחד, אבל רבי נפתלי הוא היה גם כן, הוא היה חברו של רבי נתן, והיו חברים והיו גדולי תורה, יראי השם, עובדי השם, רבי נפתלי נתקרב לרבנו מקודם, אז רבי נתן הרגיש שהוא כלום, ה"שלום עליכם" שלו, הוא היה מתבייש ממנו, הוא התבטל, מה זה? אז הוא ידע שהוא יודע מרבנו, שהוא עם רבנו, וזה עניין אחר, הוא הרגיש, וגם כן היה בנמירוב היה אחד מקורב לרבנו, רב ליפל, הוא היה גם כן מאנשי רבנו. כל מי שזכה להתקרב לרבנו, היה עניין אחר לגמרי, יש שני דברים בעולם, יש עולם ויש רבנו, זה עניין מיוחד, זה היה עיר גדולה נמירוב, והיה גדולי תורה, לומדים, לא כמו היום, היה עובדי השם ולומדים, אבל עניין של רבנו, זה עניין אחר, סוד מכל העולמות, זה עניין מיוחד, יש צדיקים ויש חסידים...

יש גאונים, אבל זה עניין אחר לגמרי, רבנו הקדוש הוא עניין אחר לגמרי, הוא ראה בתורה מה שלא ראו כל הצדיקים! הוא השיג בתורה בכל פסוק, כמו שהגמרא מבארת בזה הפסוק ועוד אנחנו יודעים איך לעשות ציצית: רק מהגמרא... "וקשרתם לאות על ידיך", 'הריני מכוון בהנחת תפילין לקיים מצות בוראי, שציוונו להניח תפילין, איך ציוונו? איפה ציוונו? ככתוב: "וקשרתם לאות, וקשרתם לאות על ידיך והיו לוטוטפות בין עיניך", אנחנו יודעים אולי תפילין של זהב, או של כסף, דווקא ארבע פרשיות אלו? יש הרבה פרשיות, מהיכן אנחנו יודעים? הגמרא, הצדיקים! ורואים שרבנו הקדוש הוא עניין מיוחד, ורואים שהעולם, אפילו חסידי ברסלב הלמדנים, הם חושבים שזה מין חסידות, ה"ליקוטי הלכות"... אם לא בקי בגמרא ובפוסקים, "ליקוטי הלכות" לא כלום, "ליקוטי תפילות" לא כלום, "ליקוטי מוהר"ן" לא כלום, זה ספרי חסידות, אבל ללמוד, להיות למדן, זה גמרא, ככה העולם, אבל רבנו הקדוש נמצא, לא יודעים כלום, ה"ליקוטי הלכות" על כל הארבע 'שולחן ערוך', הוא מאיר עינינו בכל התורה כלה! מה שיש ב"ליקוטי הלכות", והעולם לא שמים לב, אפילו אם ילמדו, לא רואים, הם עיוורים, הם לא יודעים הערך...

מכתב

(ספר אבי הנחל א' - מכתב סז)

ב"ה, י"ב שבט תשכ"ו.

עצמי ובשרי, הקשור בהאילן הנפלא הקדוש ונורא מאד שהוא הצדיק האמת העומד לנו למחסה ולמגן לדור דור, ומחיה ומשיב את נפשנו בכל מיני ריחין ובוסמין של תורתו הנוראה, אפילו בתכלית החושך וההתרחקות. אשריך שזכית לידע מבעל הנפלאות שכל דבריו נפלאות פלאי פלאות עד אין חקר, לבער ולבטל האמונות כוביות והכפירות, ולהמשיך ולקרב כל העולם לה' יתברך. בעל הרחמים ימשיך עליך רפואה וחיים ארכים חיים נצחיים.

אהובי אחי, אשר אהבת אמת אהבתך ואתה עומד בלבי ובמחי בכל יום תמיד, בפרט בעת שאני זוכה לשבר את לבי ולשפוך שיחי לפני ה' יתברך, וידעתי כי גם אהבתך שלמה עמי, ולבך חזק באמונה בנקדת ראש מבחר האמת שבו תלוי גאולתנו ופדות נפשנו, ואתה משתוקק ובוער לשמע הדברים הטובים מעוזו נוראות הצדיק האמת שהוא עיקר יסוד יהדותנו והוא כל נחמתנו ותקוותנו הנצחי לדורות עולם. ומרב אהבתך אשר בלבי אני מדבר עמך לטובתך הנצחי. אחי, אחי, נפשי ולבבי, מתי תקום ותחדש ימך להתקרב להצדיק ביתר שאת ויתר עז. שים לבך וישב דעתך היטב היטב, וחוס וחמל עליך, וזרז עצמך לרוץ על ידיך ורגליך להתאחז בכנפי הצדיק, למען תהיה תקוה לאחריתך והיתה לשלל נפשך. הלא בידך בישועת ה' ספר התפלות והשיחות הקדושות וספרי מעשיות הנוראות וכל ספרי הקדושים המלאים עצות ודרכים ונתיבות לכל אדם שבעולם ובכל מיני ירידות שבעולם. אחז בהם והפך והפך בהם, שאין לך מדה טובה מהם. פקח עיניך ולבך והבט בהם בעין האמת ובתמימות לשמר ולקיים, ואל תדחה עצמך מיום אל יום, כי מי יודע מה יולד יום.

כל הנפשות שמתקרבים להצדיק, צריך לעסוק כל אחד לקרב עוד נפשות לה' יתברך כל אחד לפי בחינתו, שלא יהיו עצים יבשים, חס ושלום. כי יש אילן וענפים, וענפים לענפים וכו', והצדיק הוא גופא דאילנא, והנפשות שמתקרבים אליו הם בחינת ענפים, וצריך שיצאו מהם עוד ענפים וכו', עד שיצמחו מהם עוד כמה וכמה אילנות עד שתתמלא פני תבל תנובה, בבחינת "ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה ויברכם וירבו מאד", עד שדבורי הצדיק ילכו ויתפשטו בעולם והיו נשמעים למרחקים מאד, עד שכל העולם יחזרו וישבו על-ידי זה לה' יתברך.

כשהרע מתגבר על האדם כל-כך, עד ששוכח שורש מעלת נפשו היקרה, והטוב שיש בו נתעלם לגמרי, עד שאין יודע איך להתעורר עצמו לשוב לה' יתברך, אזי עיקר התקון הוא רק על-ידי הצדיק האמת, כי על-ידי שזוכין להתקרב להצדיק אזי הרע נתבטל ונתבלבל לגמרי כנגד קדשת הצדיק, והטוב נתגלה אפילו מעמקי עמקי הקליפות, כי הצדיק יכול לגלות הטוב מכל אדם שבעולם, אפילו אם הוא במקום שהוא, ועל-ידי זה נתעורר הטוב הנעלם אצלו מאד וחוזר למעלתו.

דברי המעתיק, הדורש שלומך וטובתך מקרב לב עמך, ומתפלל לה' שיצליח דרכיך וישמרך מכל רע ויברך צאתך ובואך בשלום.

ישראל דב אודסר